

المصدر الصناعي

Sinaî (Yapay) Master

13. Ünite: Somut İsimden Soyut Kavrama Yolculuk

İnsan

إِنْسَان

İnsaniyet

إِنْسَانِيَّة

Tanım: Câmîd (donuk) veya müştak (türemiş) bir ismin sonuna eklenerek, o ismin taşıdığı manayı bir nitelik veya soyut bir kavram haline getiren mastardır.

Anahtar Fikir: Bir varlığı değil, o varlığın özünü ve niteliğini ifade eder.

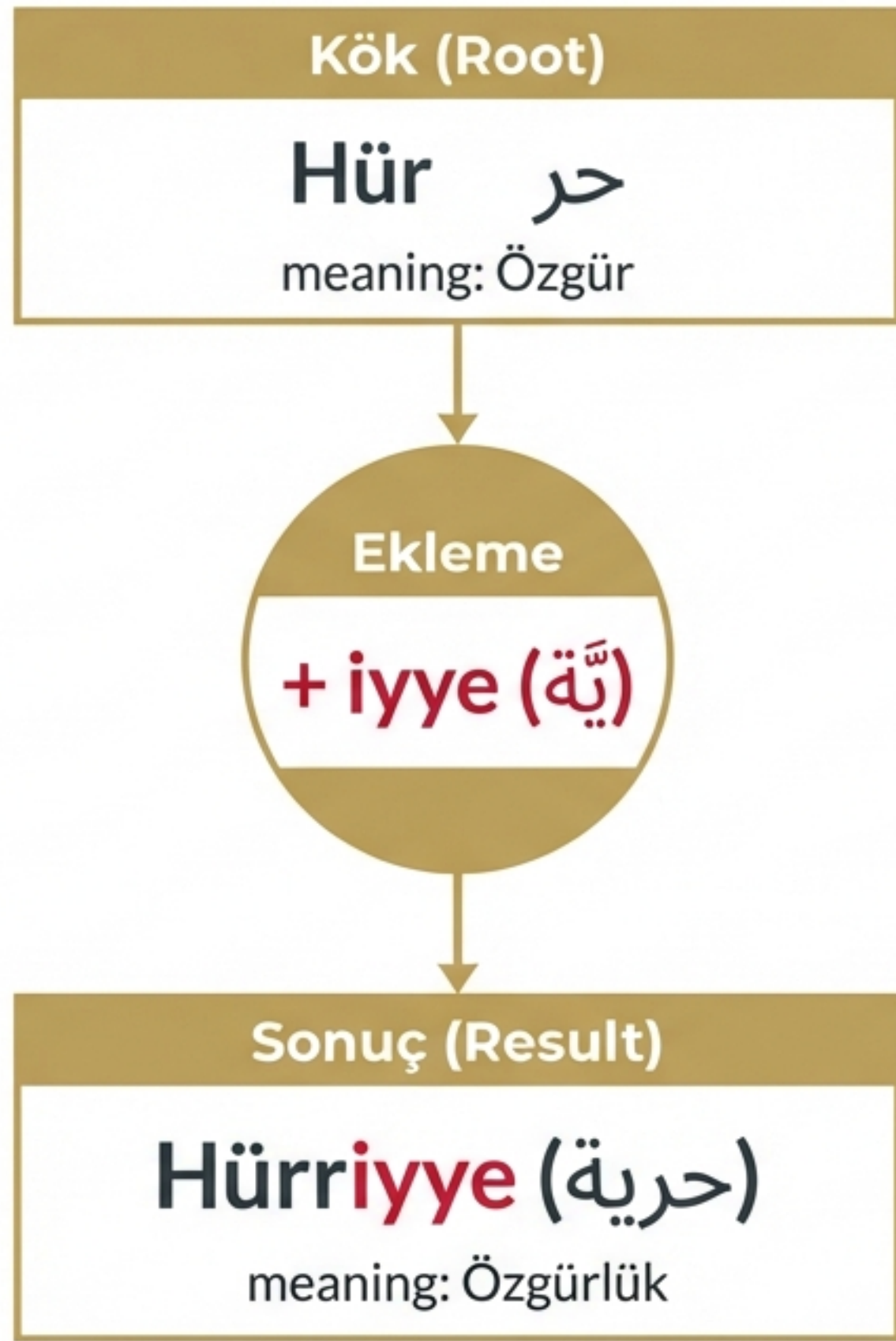
Grammar Equation

İsim + **Şeddeli
Ya (يَا)** + **Yuvarlak
Ta (ة)** = **Sinaî
Mastar**

1. Taban Kelime:
İsim veya sıfat.

2. Katalizör Ekler:
Kelimeye aidiyet ve
soyutluk katar.

İslam + **iyy** + **ah** = **İslamiyye**

Bu kural hem donuk (câmid) hem de türemiş
türemiş (müştak) isimlere uygulanabilir.

Arapça (Kök)	Sinaî Master	Türkçe Anlamı
Vatan (Yurt)	Vataniyye (وَطَنِيَّة)	Vatanseverlik
Mes'ul (Sorumlu)	Mesuliyye (مَسْئُولِيَّة)	Sorumluluk / Mesuliyet
Ene (Ben)	Enâniyye (أَنَانِيَّة)	Bencillik / Ego
Keyfe (Nasıl)	Keyfiyye (كَيْفِيَّة)	Nitelik / Keyfiyet

Dikkat: İsim mi, Sıfat mı?

Her 'iyye' (يَّة) eki alan kelime Sinaî Master değildir.

Sinaî Master ile İsm-i Mensub (Aidiyet İsmi) arasındaki farkı belirleyen tek şey bağlamdır.

Kural: Eğer kelime bir ismin sıfatı olarak kullanılıyorsa İsm-i Mensubdur.
Eğer tek başına bir kavramı ifade ediyorsa Sinaî Mastardır.

Sinaî Master (İsim)

İslamiyet barış dinidir.

Burada kelime bir kavramdır (Noun).

İsm-i Mensub (Sıfat)

İslami ülkeler...

Burada kelime 'ülkeler' ismini niteleyen bir sıfattır (Adjective).

Sıfat tamlaması kuruyorsa -> Mensub. Müstakil isimse -> Sinaî.

Sıra Dışı Türetimler: Zamirler ve Edatlar

Zamirden Türetim

Kök: Ene (أَنَا) - 'Ben'

Sonuç: Enâniyye (أَنَانِيَّة) -
'Benlik / Bencillik'

Edattan Türetim

Kök: Keyfe (كَيْفَ) - 'Nasıl'

Sonuç: Keyfiyye (كَيْفِيَّة) -
'Nitelik / Keyfiyet'

Sinaî master kuralı o kadar güçlüdür ki, 'Ben' zamirini 'Egoizm' kavramına, 'Nasıl' soru edatını 'Nitelik' kavramına dönüştürebilir.

Cümle İçinde Kullanım

- **Hürriyet** (Özgürlük), her insanın hakkıdır.

الْحُرِّيَّةُ حَقٌّ لِكُلِّ إِنْسَانٍ

- **Mesuliyet** (Sorumluluk) bilinci önemlidir.

وَعِيُ الْمَسْئُولِيَّةِ مُهِمٌّ

- İslam'da **İnsaniyet** (İnsanlık) esastır.

الْإِنْسَانِيَّةُ أَسَاسٌ فِي الْإِسْلَامِ

Sıra Sizde: Kavramları Oluřturun

Aşağıdaki kelimelere Sinaî Mastar kuralını uygulayınız.

1. Mülk (Eřya/Mülk) (مُلْك) + → Mülkiyet (مُلْكِيَّة)
2. Hakim (Yargıç) (حَاكِم) + → Hakimiyet (حَاكِمِيَّة)
3. Mağlub (Yenilen) (مَغْلُوب) + → Mağlubiyet (مَغْلُوبِيَّة)

Modern Terimler ve Karşılıkları

1. Şahıs (Person)	شَخْصٌ	→	Şahsiyet (Personality)
2. Mecbur (Forced)	مَجْبُورٌ	→	Mecburiyet (Obligation)
3. Galib (Victor)	غَالِبٌ	→	Galibiyet (Victory)

Dilin zenginliği, köklerden sınırsız kavram üretme yeteneğinde gizlidir.

Özet: 3 Adımda Sinaî Master

1

Formül

İsim + **yye** (يَّة)

2

Anlam

Somut isme 'nitelik' veya
'soyutluk' kazandırır.

İnsan -> İnsanlık

3

Kural

Sıfat tamlaması yapmaz.
Sıfat olursa 'İsm-i
Mensub' olur.

Sinaî Master: Arapçanın soyutlama sanatıdır.